

“Yaşıl” zonadan “yaşıl enerji”yə keçid

Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü siyasəti nəticəsində ölkəmizin bərpaulunan enerji mənbələri üzrə yüksək potensialının reallaşdırılması ilə bağlı respublikamızda münbit investisiya mühiti yaranıb. Artıq bununla əlaqədar xarici investisiyaların cəlbi istiqamətində danışıqların aparılmasına, müqavilələrin imzalanmasına başlanılıb.

Dövlətimizin başçısının noyabrın 29-da Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) Kabinet işləri naziri Məhəməd bin Abdullah Əl Qərqavini qəbul

edərkən, söhbət zamanı bu barədə ətraflı danışılıb, ikitərəfli əlaqələr çərçivəsində bərpaulunan enerji sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi,

bu əsasda BƏƏ-nin aparıcı şirkətlərindən olan “Masdar”ın Azərbaycanda investisiya qoyuluşu layihəsinin önəmi vurğulanıb.

Ölkə rəhbəri cari il Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində 27-ci Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisinin rəsmi açılış mərasimindəki çıxışında da respublikamızın bərpaulunan enerji gücü haqqında danışarkən, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunun bu sahədə ehtiyatının 150 min qıqavatt, işğaldan azad olunan ərazilərin, xüsusilə də Kəlbəcər və Laçının potensialının 9-10 min qıqavatt təşkil etdiyini bildirib.

Dövlətimizin başçısı daha sonra deyib: “Azərbaycan təkcə neft və qaz deyil, eyni zamanda elektrik enerjisi ixrac edən ölkədir. Nəhəng potensial və təcrübə – bütün bu amillər mühüm enerji şirkətlərini cəlb etməyə və yenilənən enerjiyə investisiya yatırmağa imkan verir.

Bu il biz artıq dünyanın aparıcı enerji şirkətləri olan “ACWA Power” və “Masdar” şirkətləri ilə iki təməlqoyma mərasimi keçirmişik. Hazırda biri Günəş, digəri isə külək olmaqla, iki elektrik stansiyası inşa olunur ki, onların birgə istehsal gücü 470 meqavattır. Gələn il bu iki stansiya istifadəyə veriləcək və bu, yalnız başlanğıcdır. Çünki biz artıq yenilənən enerji sahəsində bir çox aparıcı enerji şirkətləri ilə fəal danışıqlar mərhələsindəyik”.

nin 2021-ci il 2 aprel tarixli sərəncamının icrasını təmin etmək məqsədi daşıyıb.

Qeyd edək ki, adıçəkilən sərəncamlarda yaxın 1,5 il ərzində Bakının Qaradağ rayonunda 230 meqavatt gücündə Günəş Elektrik Stansiyasının tikintisi nəzərdə tutulur. Onu da deyək ki, bu layihənin investisiya dəyəri 225 milyon dollar təşkil edir.

Azərbaycan Energetika Nazirliyi və “Azərenerji” ASC ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin “Masdar” şirkəti arasında Günəş Elektrik Stansiyasının tikintisi layihəsi üzrə “İnvestisiya müqaviləsi”, “Enerji alqı-satqı müqaviləsi” və “Ötürücü şəbəkəyə qoşulma müqaviləsi” hələ ötən ilin aprel ayında imzalanıb. Ekspertlər tərəfindən bu stansiyanın qurulması Azərbaycanda alternativ enerji potensialının reallaşdırılması istiqamətində növbəti addım kimi dəyərləndirilib.

Prezident İlham Əliyev stansiyanın tikintisi ilə bağlı çıxışlarının birində bildirdi ki, xarici sərmayənin Azərbaycana böyük həcmdə qeyri-neft sektoruna qoyulması bizim əsas prioritetlərdən biridir: “Çünki uzun illər neft-qaz sahəsinə 10 milyardlarla dollar sərmayə qoyulub. Bu bizə imkan verdi ki, enerji sahəsində istədiyimizə nail olaq. Bu gün Azərbaycan həm xam neft, təbii qaz, neft məhsulları, həm də elektrik enerjisini ixrac edən ölkədir. Bizdə elektrik enerjisinin ixracı nöqtəyi-nəzərdən böyük potensial var. Biz dörd qonşu ölkəyə ixracı artıq təmin etmişik və əminəm ki, gələcəkdə digər bazarlara da elektrik enerjisi ilə çıxacağıq. Bunu nəzərə alaraq, hər bir yeni stansiyanın inşa olunması qeyd etdiyim kimi, bizim ixrac imkanlarımızı da artırır”.

Sonda onu da qeyd edək ki, Azərbaycanla “Masdar” şirkəti arasında bərpaulunan enerji mənbələri sahəsində əməkdaşlıq üzrə indiyədək dörd anlaşma memorandumu imzalanıb. İmzalanan sənədlər çərçivəsində Qaradağ rayonunda Günəş Elektrik Stansiyasının tikintisi ilə yanaşı, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında da “yaşıl” və təmiz enerji mənbələrinin işlənməsi nəzərdə tutulub.

Kəlbəcər-Laçın zonasında 100 meqavatt gücündə Külək Elektrik Stansiyasının tikintisi planlaşdırılır. Eyni zamanda xarici investisiyalar hesabına regionda Günəş enerjisini inkişaf etdirmək də qarşıda mühüm vəzifə kimi durur.

Vaqif BAYRAMOV,
“Xalq qəzeti”

Ekspert rəyi

Emin QƏRİBLİ,
iqtisadçı-ekspert

Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”də də global iqlim dəyişikliklərinin miqyasının azaldılması, təmiz ətraf mühitin təmin olunması və respublikamızın “yaşıl enerji” ölkəsinə çevrilməsi kimi məsələlər yaxın onilliyin əsas strateji istiqaməti kimi göstərilib.

Postmünaqişə quruculuğu ilə bağlı dövlətimizin başçısının siyasəti Azərbaycana işğaldan azad edilən ərazilərdə regional iqtisadi inteqrasiyanı təmin edəcək layihələrlə Avrasiyanın strateji əhəmiyyətli nəqliyyat və logistika, həmçinin “yaşıl enerji” mərkəzinə çevrilmək imkanı verir. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru xalis sıfır emissiyalı “Yaşıl enerji zonası” elan etməsi məhz belə bir mütərəqqi inkişaf siyasətinin təzahürüdür. Bu cür inkişaf modeli isə Azərbaycanın təmiz ətraf mühitə malik “yaşıl artım”, “yaşıl enerji”ni istehsal və ixrac edən ölkəyə transformasiyasında düşməndən təmizlənən ərazilərin rolunu gücləndirir.

Qeyd edim ki, düşməndən təmizlənən ərazilərdə 2022–2026-cı illərdə “yaşıl enerji” zonasının yaradılması üzrə çoxistiqamətli tədbirlərlə ölkəmizdə bərpaulunan enerjinin inkişafı geniş vüsət alır. Bu ərazilərin bərpaulunan enerji mənbələri üzrə potensialı 10 min meqavata yaxındır. Qeyd olunan potensial əsasında 4 il ərzində ümumi gücü 780 MVt olan külək, Günəş və iri su elektrik stansiyalarının inşası nəzərdə tutulur. Bu istiqamətdə hazırda BP şirkəti ilə Cəbrayıl illik təxminən, 500 milyon kVt·st elektrik enerjisinin istehsalı proqnozlaşdırılan 240 MVt gücündə “Şəfaq” Günəş Elektrik Stansiyası layihəsi üzrə işlər aparılır. Həmçinin xarici investor “Masdar” şirkəti ilə quruda və dənizdə ilkin mərhələdə 4 QVt gücündə, növbəti mərhələdə

isə 6 QVt gücündə həyata keçiriləcək Günəş və külək enerjisi layihələrinin bir qismi məhz bu əraziləri əhatə edir. Bu bölgədə kiçik su elektrik stansiyalarının bərpası, Laçın və Kəlbəcərdə külək elektrik stansiyasının inşasına da xarici investisiyanın cəlbi başlıca prioritetlərdəndir.

İki ilə yaxın müddətdə 11 kiçik su elektrik stansiyasının bərpası enerji sistemində 54 meqavata yaxın istehsal gücü qazandırır. Hazırda ümumi

gücü 320 MVt-dan artıq 50-dən çox kiçik su elektrik stansiyasının bərpası və inşası üçün araşdırmalar aparılır. Ümumi gücü 33,4 MVt olan 7 kiçik su elektrik stansiyasının bərpası-tikintisi həyata keçirilir. Bunlardan əlavə, yaxın illərdə Araz çayı üzərində 140 MVt gücündə “Xudafərin” və “Qız Qalası” hidroqovşaqları və su elektrik stansiyalarının istismara verilməsi də regionun “yaşıl” inkişafına öz töhfəsini verəcək.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Hökuməti, “Masdar Azərbaycan Enerji” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti və “AccessBank” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti arasında investisiya müqaviləsinə dair Birbaşa Razılaşmanı 2 noyabr 2022-ci il tarixli sərəncamla təsdiqləyib. Bu sənəd “Qoyuluş gücü 230 MVt olan Günəş elektrik stansiyasının tikintisi ilə bağlı pilot layihənin həyata keçirilməsi tədbirləri haqqında” dövlətimizin başçısı-